

Rapport annual FMR
2020

Pagine

da S

CALA

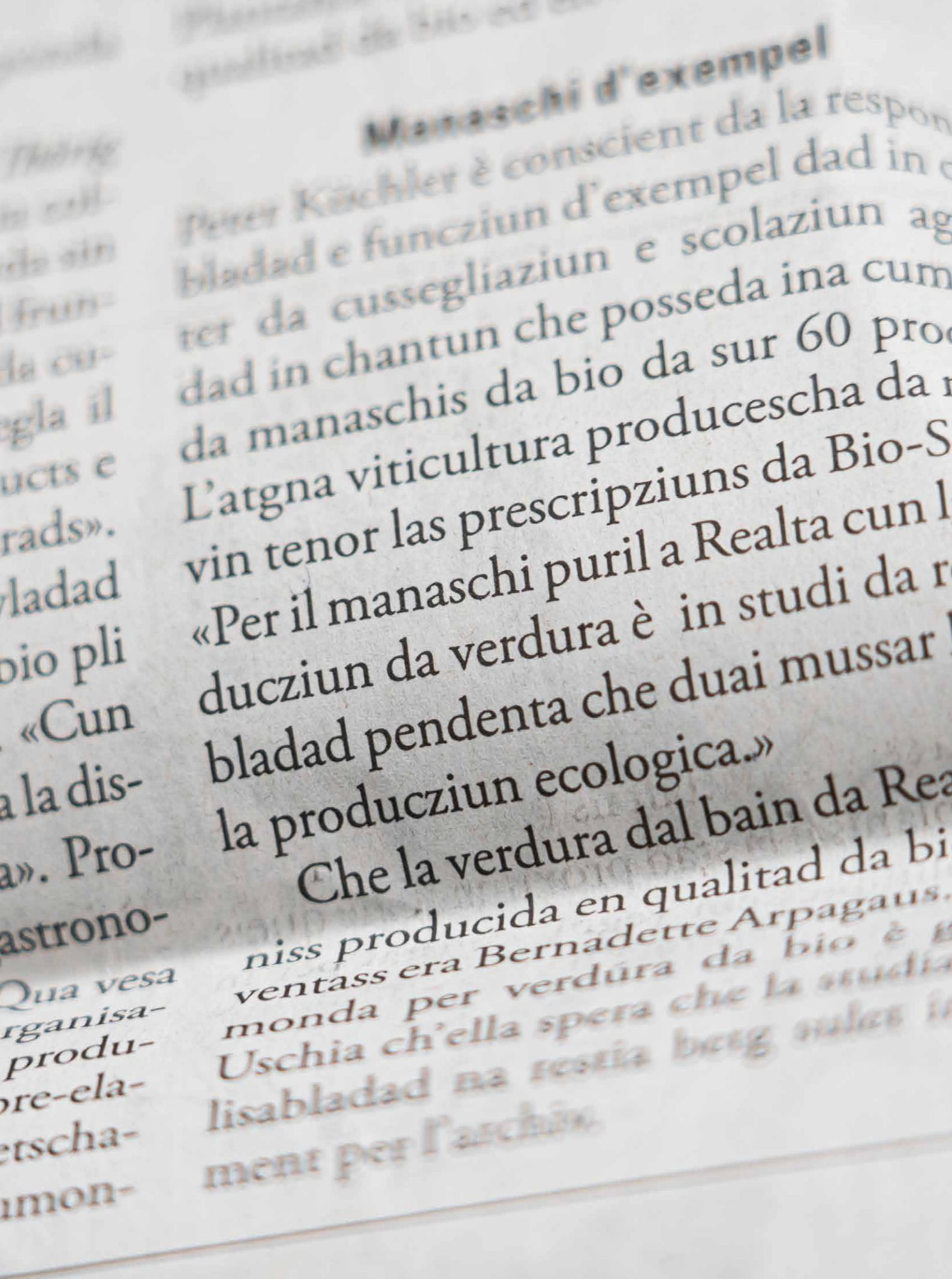
la cuschigna da Mot

ccorscha tgi is

ta en

CUNTEGN

L'onn 2020 Medias en transformaziun	5
L'onn 2020 L'emprim onn da la FMR	6
La statistica Passa 11 milliuns bustabs	9
Lavurs da la FMR Intgins exempels	12
Tgi è la FMR? Cussegl da fundaziun Persunal FMR	15 16
Finanzas 2020 Bilantscha e quint 2020	20
Las finamiras da la FMR Nua vulain nus ir?	23

L'ONN 2020

Medias en transformaziun

Il schurnalissem è ina prestaziun en favur da la societad sco tala, da gruppas, ma era da mintga individi. L'infurmaziun objectiva è indispensabla per l'opiniun e la participaziun e perquai era ina pitga da nossa democrazia. Ils meds da massa tradiziunals vegnan dentant adina dapli sut squitsch, oravant tut en las regiuns. Pervi da la digitalisaziun sa chattan nossas medias en ina fasa da transiziun structurala. La pressa scritta vegn remplazzada adina dapli da plattafurmas e medias socialas. Quai munta d'ina vart ina sminuziun d'abunents e da l'autra vart ina digren d'inserats. Per consequenza van las entradas enavos e las chasas edituras disponan da damain meds finanzials.

Sco sche quai na fiss betg avunda ha era la pandemia tutgà fitg las medias, las qualas ston vegnir a frida cun anc damain entradas. La politica ha reagì ad uras e vegn a sustegnair d'ina vart la pressa scritta cun surpender ina part dals custs da distribuziun e da l'autra vart in subsidi en favur da las medias online. Vitiers vegn in sustegn immediat da plirs milliuns francs pervi da la pandemia. Quai demussa l'impurtanza dal pled schurnalistic en nossa societad oravant tut era en cas da crisa sco quel chaschunà dal coronavirus.

Strusch fundada e mess fil en guila è la Fundaziun Medias Rumantschas (FMR) vegnida confruntada a l'entschatta da l'onn cun las restricziuns che la pandemia ha chaschunà. Senza interrupziun ha la redacziun dentant edì di per di artitgels per «La Quodiana», «Posta Ladina», la «Pagina da Surmeir» ed «RTR». Parallelamain è ella vegnida structurada e furnida cun ils meds necessaris per savair funcziunar. Las sesidas ha il Cussegl da fundaziun realisà per gronda part cun conferenzas da video. Il Cussegl da fundaziun vuless engraziar a l'entira squadra da la redacziun ed oravantut al schefredactur David Truttmann che ha realisà quest bun start e

tegnì tras cun blera perseveranza ed introduci quella ni tschella innovaziun quest emprim onn d'existenza da la FMR.

Per pudair realisar quella purschida schurnalistica rumantscha po la FMR quintar cun partenaris cumpetents e fidaivels. Cuntrari a las medias ordinaras po la FMR quintar cun il sustegn finanziar da la Confederaziun e dal chantun Grischun. Il Cussegl da fundaziun vuless engraziar a la Confederaziun ed al chantun Grischun per quel agid ch'è anc vegnì augmentà considerablamain. Grazia a las convegnas da prestaziun cun il chantun Grischun e l'Uffizi federal da cultura po la FMR quintar vinavant cun quel sustegn. Da l'autra vart procuran las chasas edituras ch'il pled schurnalistic scrit vegnia era derasà en nossas regiuns. Era ad els descha in bun engraziament per la buna collavuraziun quest onn vargà.

La FMR persequitescha datiers il svilup medial e fa patratgs davart ils dievers e basegns da las lecturas e lecturs per esser semtgada ad uras ad eventualas modificaziuns en la moda e maniera da derasar il pled schurnalistic rumantsch.

Corina Casanova

Corina Casanova
presidenta FMR

L'ONN 2020

L'emprim onn da la FMR

Pelvair, igl è stà per nus en plirs regards in onn particular: coronavirus, lockdowns e crisa economica. E dasperas han era autras tematicas sveglià emozions e dà da discutir, sco p.ex. las cuntraversas enturn il luf ubain il rumantsch grischun. Tuttina pudain nus da la FMR guardar enavos cun satisfaziun sin quest davos onn 2020, l'emprim onn d'existenza. Ina survista.

Tut ha entschet gia dal 2019

Cun l'entschatta da schaner 2020 ha la FMR Fundaziun Medias Rumantschas cumenzà cun sia lavur. Quai è succedi sunter ina preparaziun conceptuala da bunamain dus onns (2018–2019).

La FMR è vegnida constituida en la segunda mesadad da l'onn 2019, cun in nov cussegl da fundaziun (presidenta Corina Casanova) e cun l'elecziun dad in nov schefredactor (David Truttmann). Ultra da quai è vegnidas fixadas anc avant la partenza operativa da la FMR las convegnientschas da prestaziun cun ils partenaris medials. Tant il Chantun sco er la Confederaziun han dà il consentiment per in augment da lur contribuziun annuala per totalmain 600'000 frs.

La partenza

Però alura èsi liber, il schaner 2020! Cun la finamira da promover il pled schurnalistic scrit rumantsch, ha la fundaziun survegnì, sin basa da las novas convegnientschas, incumbensas supplementaras en cumparegliaziun cun sia antecessura, l'Agentura da novitads rumantscha (anr). Sper furnir artitgels e fotografias per gasettas rumantschas, ha la FMR da nov er d'impaginar (layout) la gasetta La Quotidiana (Somedia), ella ha da procurar sezza per in correctorat ed ella ha da pisserar per ina collavuraziun pli

stretga cun RTR Radiotelevision Svizra Rumantscha. Actualmain lavura la FMR cun quatter differents partenaris, mintgamai en differenta furma ed intensità: Somedia AG (La Quotidiana), Gammeter AG (Posta Ladina), Uniun Rumantscha da Surmeir (Pagina da Surmeir) ed RTR.

Dapli personal

Da pudair realisar tut sias novas incumbensas – sper il courant normal redacziunal – è mo stà pussaivel cun augmentar il personal. La FMR ha perquai engaschà en il decurs dal 2020 pliras personas per la redacziun, per il correctorat, per l'impaginaziun e per il secretariat. Il pensum d'engaschament total è vegnì augmentà dad in total da 970 pertschient cun 11 collavurators/as (situaziun schaner 2020) sin 1'235 pertschient cun 16 collavurators/as (situaziun december 2020).

Nova infrastruttura tecnica

Per pudair garantir e sviluppar sias incumbensas ha la FMR stui investì ed introducir novas apparaturas da lavur. Per tut las collavuraturas ed ils collavurators hai dà novs computers, in nov sistem da telefonia cun novs numers ed ina software actuala che pussibiltescha ina collavuraziun cuminaivla. Grazia a tut quels novs instruments, p.ex. programs da share u da video-conferenza, èsi alura

era stà pussaivel da garantir in barat redacziunal durant la crisa da corona e dad insumma garantir durant l'entir onn fitg difficultus ina gestiun senza interrupziuns. Cun ils novs instruments tecnicos vulesse la FMR era esser in patrun da lavur attractiv cun plazzas da lavur decentralas, mobilas e efficacias.

Era il biro central da la FMR – en la Via da Masans/Chasa da medias – ha stui vegnì adattà a las novas exigenzas, vul dir a la pretensiun da pudair far era il layout en quellas localitads. Igl ha dà nov mobigliar (pults, sutgas, tavlas etc.) ed ina nova rait d'internet che garante-scha era ina buna segirtad e spertadad per la lavur da produziun/layout. Cun la Somedia è vegnida chattada ina soluziun per lavurar a distanza sin lur sistem da produziun.

Nova «plattafurma»

Sin november 2020 ha la FMR mess en funcziun sia «plattafurma redacziunala». Sin quella chattan ils partenaris tut il material schurnalistic che la FMR elavura (texts e fotografias), ordinads tenor regiuns, idioms, datas, tematicas etc. La plattafurma redacziunala n'è però betg in'offerta averta al public, mabain ina purschida online accessibla be per ils partenaris da la FMR.

Quellas midadas tecnicas ed infrastrutturals èn stadas colliadas era cun midadas tar ils process da lavur. Da nov è vegnidas etablidas a partir da l'entschatta dal 2020 mintgadi sesidas redacziunals cun rundas da resun sin la lavur prestada il di avant. Gievgia per gievgia datti era adina ina sesida da coordinaziun, infurmaziun, planisaziun e discussiun.

Reglaments, logo e strategia

A nivel instituziunal ha la FMR stui crear novs concepts publicistics e reglaments per mauns da la redacziun e dal cussegl da fundaziun. Ultra da quai ha la funda-

ziun creà en il decurs dal 2020 ina nova cumparsa (logo, homepage, stampads etc.) ed etablì in post da secretariat.

In sguard enavant

La sfida principala da la FMR vegn a restar la transformaziun mediala en general e la demografia rumantscha. Las dumondas èn: Nua vivan Rumantschas e Rumantschs e tge als interesseschas e preoccupeschas? E nua e co vulan e dovran els ina purschida schurnalistica en lur lingua? – Per pudair responder a talas dumondas ha la FMR lantschà en il decurs dal 2020 ina lavur da retschertga e da svilup. En in emprim pass ha la FMR, cun sustegn dad ina gruppa da lavur, realisà vers la fin da l'onn ina retschertga represchentativa tar passa 700 Rumantschas e Rumantschs. Ils resultats duain servir sco basa per ils proxims pass strategics.

Sper quella lavur strategica, ha la FMR da surpigliar a nivel operativ il 2021 la responsabladad redacziunala per la gasetta regionala «Pagina da Surmeir». Ultra da quai vegn mess il focus t.a. sin scolar ed accompagnar il nov personal.

Cun schlantsch e bun anim

Malgrà la crisa da corona ch'ha rendì difficila la partenza da la FMR, è quella partida cun svung e schlantsch en ses emprim onn d'existenza. Ed ella guarda cun bun anim e bain constituida sin las sfidas medialas che la spetgan.

David Truttmann
schefredactor FMR
favrer 2021

LA STATISTICA

Passa 11 milliuns bustabs

Tenor la statistica redacziunala cumpiglia il volumen da texts redacziunals per ils mais schaner-december 2020 ina cifra totala da 11120000 segns. Quai corresponda tar in «sigl da lingia/Zeilen-umbruch» da 30 segns ad ina cifra totala da 370667 lingias. Quai è levamain dapli ch'ils onns precedents – 2018: 359587, 2019: 333000 lingias.

Questa cifra resguarda ils texts realisads durant ils mais schaner-december 2020 da redacturas e redactors (cun contract) da la FMR, da collavuratur libers regulars e da la Pagina da Surmeir.

En questa cifra n'èn però betg resguardadas las contribuziuns da la Posta Ladina che vegnan co-finanziadas da la

FMR. Ed era ils texts dad RTR (che vegnan redigids e mess a disposiziun als auters partenaris) n'èn betg resguardads. Medemamain betg resguardadas en la statistica n'èn columnas ed autras contribuziuns «libras» che vegnan er anc redigidas, currigidas ed indemnizadas da la FMR (p.ex. Zulprins/GiuRu, collavuratur libers occasionals, translaziuns da l'aura etc.).

Dapi l'entschatta 2020 dumbra la FMR ses output en «segns» e betg pli en «lingias», perquai che l'indicatur «lingias» sa referescha adina al medium gasetta e surtut al «sigl da lingia» da La Quotidiana. La FMR lavura però per divers mediums – era online (p.ex. RTR u PL) – nua che la «lingia» è irrelevanta.

Per render in pau pli palpabla la cifra dad 11 milliuns segns, intgins exempels da «lectura».

Mintgadi 1-2 paginas

In/a collavuratur/a da la FMR cun pensum da 100 pertschient scriva di per di texts d'ina lunghezza da var 4000 segns (133 lingias). Quai corresponda al di ad 1,5 paginas A4 cun scrittira normala.

Mintga mais dus romans

La produziun mensila da la FMR è tar 927000 segns/30900 lingias – quai fissan dus cudeschs belletristics al mais da 300 paginas, cun impaginaziun standard. Damai dus flots romans.

Ina ventgina da cudeschs rumantschs

Sur in entir onn scriva la FMR damai passa 7400 paginas «belletristics» rumantschas – quai dess gia ina buna ventgina cudeschs rumantschs detg gross.

Il cussegl da fundaziun a sia
sesida dals 16 da settember 2020
– la suletta sesida betg en furma
da videoconferenza.

TGI È LA FMR?

Il cussegl da fundaziun

Corina Casanova
presidenta

Rico Valär
vicepresident

Aurelio Casanova

Barbara Janom Steiner

Carl Hassler

TGI È LA FMR?

Persunal FMR
stadi december 2020

Andreas Cadonau
redactur 60%
Vuorz

Annatina Filli
redactura 100%
Scuol

Augustin Beeli
redactur 100%
Sagogn

Carmen Monn
practicanta/redactura
100%
Sumvitg

Daniela Derungs
impaginatura 70%
Cuira

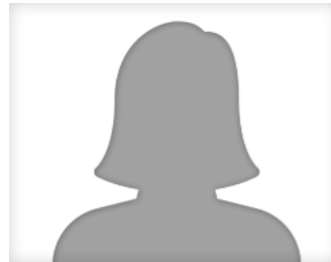
Daniela Dobler-Heinrich
secretariat 25%
Cuira

David Truttmann
schefredactur 80%
Cuira

Flurin Andry
redactur 100%
Scuol

Gabriela Desax
correctura 30%
Cuira

Gion Nutegn Stgier
redactur 100%
Sur

Hans Huonder
redactur 100%
Mustér

Martin Cabalzar
substitut
schefredactur 100%
Cuira

Matia Demarmels
redactur 50%
Salouf

Nadja Lucchinetti
redactura 40%
Clugin

Sandro Buchli
producent/redactur
100%
Cuira

Susi Rothmund
redactura 80%
Cumpadials

Total pensum **1235%**

TGI È LA FMR?

Midadas da personal

En il decurs da l'onn 2020 ha Gieri Martin Maissen chalà en il correctorat da la FMR (50%), sunter avair cumple-nì ses anniversari da 70 onns. Gieri Martin Maissen ha lectorà e curregi texts da La Quotidiana dapi ch'i dat quella gasetta, la fin dals onns 90. Ad interim ha Gabriela Desax surpiglià il correctorat, enfin che Flurin Andry vegn a midar en il decurs dal 2021 en quel post.

Sin la fin da l'onn 2020 è Gion Nutegn Stgier da Sur in pensiu. Durant 14 onns ha el rapportà intensivamain e premuradamain or da la regiun Surmeir, ma era da schabetgs da l'entir Grischun. El ha scrit per surmiran e per rumantsch grischun, tant per La Quotidiana sco er per la Pagina da Surmeir.

En il decurs dal 2020 è vegnidas engaschadas pliras personas cun differents pensums parzials ed en diversas funcziuns: Daniela Derungs (impaginaziun), Daniela Dobler-Heinrich (secretariat), Nadja Lucchinetti (redac-

ziun), Gabriela Desax (correctorat), Carmen Monn (practicanta redacziun) e Matia Demarmels (redacziun).

Cun quels engaschaments è la squadra da la FMR vegnida considerablmain pli «feminina», la repartiziun dad umens e dunnas è prest paritetica. Legraivel è era che la media da vegliadetgna dal team ha pudì vegnir sbassada per bunamain 10 onns.

La lavur da la redacziun stabla vegn sustegnida da circa ina deschina da collavuraturas libras e collavuratur libers da Berna enfin Segnas u Tarasp. Quai è tranter auter Gion Nutegn Stgier, Peder Antona Baltermia, Bartholome Tscharner, Benedict Stecher, Giusep Capaul e Paul Duff.

Gestiun finanziaria e revisiun

La contabilitad da la anr/FMR è dapi divers onns en mauns da Cecilia Manetsch da la Manetsch Treuhand AG a Cuira. Post da revisiun è la Canzlia-Fiduziara SA a Cuira.

La redacziun da la FMR fa mintga damaun ina conferenza da video.

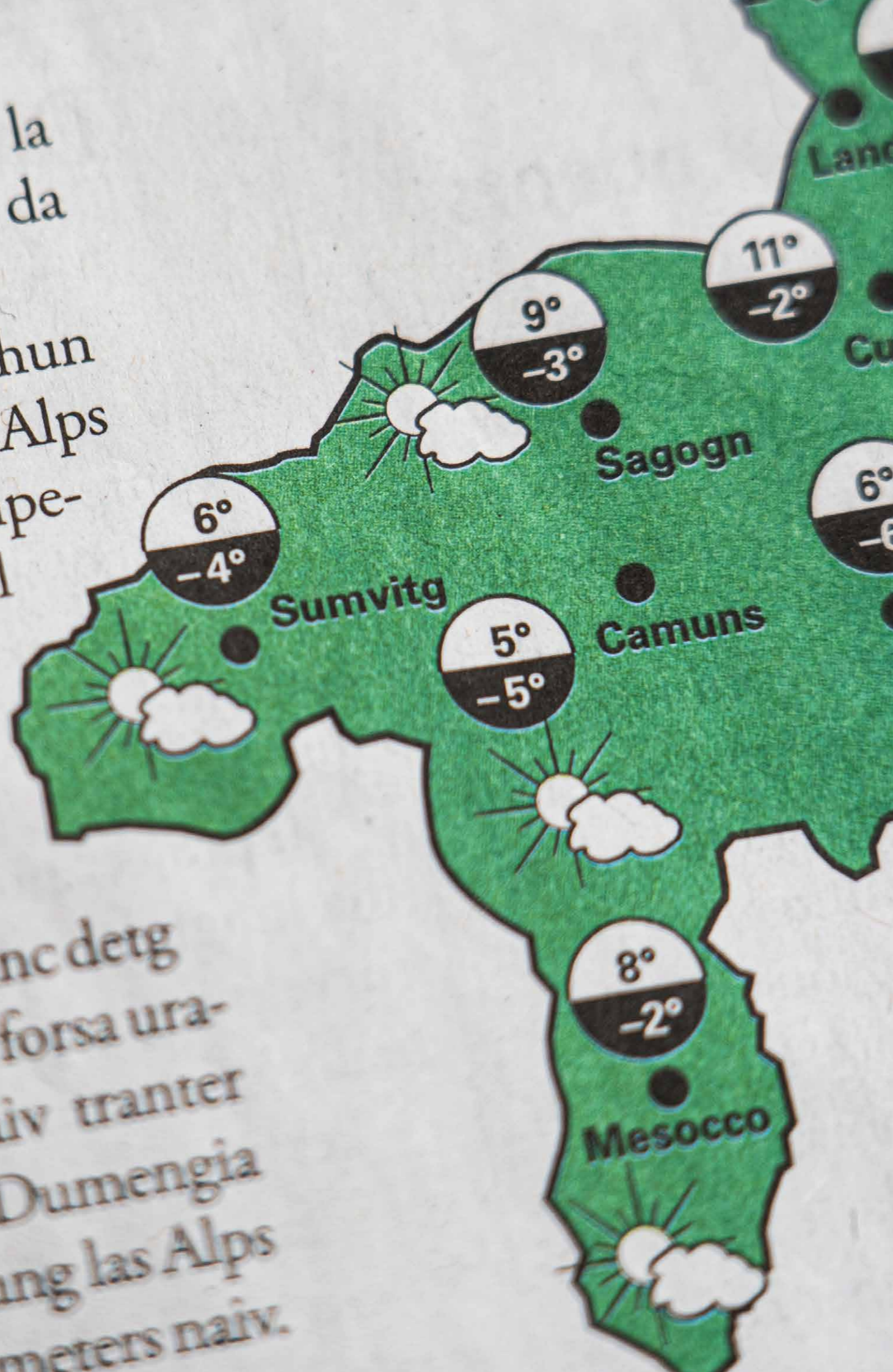
FINANZAS 2020

La bilantscha ed il quint annual per ils 31-12-2020

ACTIVAS	
Daner current	393'740.90
Total ACTIVAS	393'740.90
PASSIVAS	
Crediturs	68'236.00
Transitoricas passivas e reservas a curt temp	155'000.00
Chapital ester	223'236.00
Chapital da fundaziun	90'000.00
Total reservas e surpli d'entradas	80'504.90
Chapital agen	170'504.00
Total PASSIVAS	393'740.90

ENTRADAS	
Contribuziun chantunala	745'000.00
Contribuziun federala	1'102'000.00
Total entradas	1'847'000.00
EXPENSAS	
Uniun Rumantscha da Surmeir	100'000.00
Posta Ladina	60'000.00
Total indemniziuns da produziun	160'000.00
Persunal FMR	1'016'023.65
Collavuratur libers e collavuraturas libras	127'069.30
Custs socials	148'190.70
Spesas, instrucziun e divers	26'560.95
Total custs da persunal	1'317'844.60
Tschains ed infrastruttura	80'176.10
Administraziun	66'650.05
Plattafurma e svilup	123'607.10
Total ulteriurs custs da manaschi	270'433.25
Total EXPENSAS	1'748'277.85
Total ENTRADAS	1'847'000.00
Surpli ENTRADAS/EXPENSAS	98'722.15

Generala: Er sche la
ta a l'ur d'ina zona da
a arriva aria freida.
a las Alps e Grischun
etg sulegliv, en las Alps
er part nivels. Tempe-
damaun var -1, al
ezdi var 9 grads.
Alps: Detg su-
notg schela pro-
in il terren.
sa: Nord: Sonda anc detg
vers saira nivels e forsa ura-
als, cunfin da naiv tranter
n 1200 meters. Dumengia
da rar sulegliv, lung las Alps
000 meters naiv.

LAS FINAMIRAS DA LA FMR

Nua vulain nus ir?

Nus essan là, nua che la vita rumantscha capita e vegn influenzada.

Nus contribuin a nivel local, regional, chantunal e «rumantsch» al discurs public.

Nus rapportain en moda independenta, commensurada e multifara.

Nus purschin lavur da buna qualidad schurnalistica, linguistica e grafica.

Nus contribuin activamain ad in mund medial rumantsch adequat.

Nossa purschida mediala è indispensabla.

Nus essan finanziads dal maun public e servin en emprima lingia al public rumantsch.

— **FMR** FUNDAZIUN
| MEDIAS
RUMANTSCHAS

Fundaziun Medias Rumantschas
Via da Masans 2
7000 Cuir

081 544 89 10
redacziun@fmr.ch

www.fmr.ch

